

Jóannes Eidesgaard á landsfundi javnaðarflokksins

Arbeiðsloysið størsta hóttanin

Tað má tíverri ásannast, at tølini fyri arbeiðsloysið eru í vøkstri. Ein menning má fara fram innan framleiðsluvinnuna, sum skapar eina øking í permanentum arbeiðsplássum segði Jóannes Eidesgaard, landsstýrismaður m.a. á landsfundinum hjá javnaðarflokkinum herfyri.

Vit fara í dag at tríva í nakað av tí hann førði fram um síni egnu málsøki

Eg fari, eins og á landsfundinum í fjór, at geva eina frágreiðing um, hvat ið er hent innan málsøkini, eg umsiti, og um hvørjar ætlanir um ábøtur og nýghugsan liggja fyri framm.

Arbeidsmarknaðarmál

Framvegis er størsta hóttanin í Føroyum í dag støðugt vaksandi arbeiðsloysið. Tað má tíverri ásannast, at tølini fyri arbeiðsloysið eru í vøkstri, og at tey tiltøk, sum eru framd frá politiskari síðu, til tess at skapa fyrirtreytir fyri einum øktum aktiviteti á arbeiðsmarknaðinum ikki enn hava sligið ígjøgnum í nóg stóran mun. Men greitt er, hóast aðrar royndir, at ein menning má fara fram innan framleiðsluvinnuna, sum skapar eina øking í permanentum arbeiðsplássum.

Hinvegin eru nú royndir í gongd við fyrbilsprojektum sum arbeiðsskapandi tiltøk. Alt gott at siga um hesi, og hava tey ein boðskap í skapi av einum tilboði heldur enn eini passivari veiting. Av einari fyri meg óskiljandi orðsøk er líkt til, at t.d. Norðlýsisætlanin ikki hevur fingið ta móttøku, eg hevði roknað við. Vónandi er ikki talan um ein demoraliseraðan ungdom, sum er sløktur fyri virkisfúsi. Men tann vandi, ið arbeiðsloysið førir við sær, ger, at alneyðugt er, at vit fáa eina effektiva arbeiðsávøðsing at virka sum skjótast. Hon er eitt avgerandi neyðugt amboð.

Í januar varð lógin um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávøðsing samtykt. Stýrið setti stjóran nú hendaðan dagin, og biðað verður nú í spenningi eftir, at henda skipan nú fer at virka.

Tað er m.a. tí trýsti, javnaðarflokkurin gjørdi fyri at takka, at skipanin varð samtykt sum ein tvungin skipan fyri allar løntakarar og allar arbeiðsgevarar.

Eisini eri eg fullvisur í, at rætt var at lata partarnar á arbeiðsmarknaðinum hava fulla figgarliga og umstingarlaga ábyrgd av skipanini. Eg vil tí takka pørtunum fyri ábyrgdararslur í hesum arbeiði, og ikki minni, tað sáttmálarnir vórðu framlongdir. Skipanin er ein varði í skilgøðum arbeiðsmarknaðarpolitikki.

Í fjór varð gjørd ein broyting í lóginu um »Trygdargrunn fyri avreiðingar og lönir«, soleiðis at lön í uppsagnartíð fall burtur. Harvið vórðu allir løntakarar síðustilladri við tey timaløntu. Avreiðingarnar vórðu avmarkaðar til 50% av avreiðingarviðinum, og av-

reiðingin skulu fara fram ikki seinni enn 14 dagar áðrenn freistdagen.

Lógin um arbeiðsmarknaðareftirlen fór at virka 1. januar í ár. Hóast nakað skerð, so tó ein solidarisk skipan.

Í januar legði landsstýrið fram uppskot í lótinginum um leingjan av sáttmálanum millum Føroya Reiðarafelag og nøkur yvirmannafeløg við semingsuppskotinum sum grundarlag.

Tá hetta varð gjørt, var tað tí mett varð, at stór samfelagsvirðir fóru fyri skeyti.

Hetta er beinleiðis ósiður, sum bert kann umskyldast serligum umstøðum. Men tá nú verður tósað um við lóg at seta allar lönir niður við 6%, so kann visast til ILO-Konventionina nr. 98 frá 1957, sum er sett í gildi í Føroyum. Har verður í Artikul 4 sagt:

Smærri íbúðarbyggingar kring landið

Landsstýrið hevur tikið stig til at kanna tørv og møguleikar fyri smærri íbúðarbyggingum runt um í landinum segði Jóannes Eidesgaard á landsfundi javnaðarflokksins. Um íbúðarmálini segði hann:

Vit hava fyri neyðini at kanna gjøllari lánipolitikkinn hjá Húsalánsgrunninum. Játtanin á figgarløgtingslóginu er minkað nóg, og við økta lánaktivitetinum við ískoytislanum er úrslitið, at eginognin er í vanda fyri at minka. Eginognin er í lóguni 38% av útlánsupphæddini, men fer hon niður um 33%, verða fleiri av lánunum afturgjaldsskyldug.

Endamál grunnsins er at veita bílig lán til sethúsabygging. Tí er greitt,

at spurningurin um ískoytislanini, rentustøðið og avdráttartíðina má takast til viðgerðar.

Grunnurin røkir í dag vanligt bankavirksemi við ískoytislanum, og tað var væl ikki endamál grunnsins.

Annars hava vit heitt á stýrið og stóra grunnsins um saman við bankum, sparikassum og kommunum at kanna tørv og møguleikar fyri smærri íbúðarbyggingum runt um í landinum.

Henrik og Sverre á landsfundi

Der skal om nødvendigt træffes foranstaltninger, tilpasset efter forholdene i det enkelte land, til at opmuntre og fremme fuld udvikling og benyttelse af en organ for frivillige forhandlinger mellem arbejdsgivere eller arbejdsgivereorganisationer og arbejderorganisationer med henblik på regulering af arbejdsvilkårene gennem kollektive overenskomster.

Hetta, umframt allan tann ørskap annars, sum liggur í fólkafløksuppskotinum um lönarniðurskurð, eigur at sopa uppskotið av bordinum.

Annars nevndi eg á samkomu við danska almannamálaráðharran, at fólkafløkkurin hevði uppskot frammi um lönarniðurskurð. Men sjálvt við hennara konservativu politisku áskoðan, helt hon, at tað var at fara eitt stig ov langt.

Vit gjørdust í apríl limur av »Felags Norðurlandska Arbeiðsmarknaðinum«. Men tá Danmark og EFTA-lond gjøgnum EØS-avtaluna gera tillagandi EF-reglur hesum viðvíkjandi, er stóru vandi fyri, at Føroyar eins og Grønland kunna standa sum triðjaland, tá flutt verður millum t.d. føroyska og danska arbeiðsmarknaðin. Hetta inniber, at neyðugt kann gerast, at søkja um arbeiðsloyvi í Danmark, sum vit annars ikki áður hava gjørt.

Hetta eiga vit at varða okkum fyri, og mótvirka av tí allarhøðligasta.